

...sempozyum, kongre, forum

III. AĞ VE BİLGİ GÜVENLİĞİ SEMPOZYUMU GERÇEKLEŞTİRİLDİ

EMO Ankara Şubesi ve Atılım Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Çankaya Üniversitesi işbirliği ile gerçekleştirilen ve iki gün boyunca Milli Kütüphane'de düzenlenen III. Ağ ve Bilgi Güvenliği Sempozyumu 5-6 Şubat 2010 tarihlerinde düzenlendi.

Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'ın katılımı ile gerçekleşen açılış konuşmaları bölümünde çok sayıda bakanlık yetkilisi, bürokratlar ve milletvekili katılımının yanı sıra Kıbrıs EMO Yönetim Kurulu Başkanı Ayşe Tokel ve Elektrik Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Musa Çeçen de açılıшта yerini aldı.

Açılış konuşmaları ilk olarak sempozyum yürütme kurulu adına Başkent Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölüm Başkanı ve sempozyum yürütme kurulu eşbaşkanı Prof. Dr. Ziya Aktaş'ın konuşması ile başladı. Aktaş konuşmasına Türkiye'nin 30 yıllık bilişim serüvenini özetleyerek başladı. 1970'li yılların ODTÜ Elektronik Hesap Bilimleri Bölümünden günümüz bilgisayar ve yazılım mühendisliğine giden öyküde Aktaş şunları vurguladı: "Şimdi gelin sizinle birkaç dakika içine otuz yıllık bir süreyi sığdırıp bir sanal gezinti yapalım. Yetmişli yılların sonlarına doğru o zamana kadar yaklaşık on yıl boyunca fakülteler arası bir konumda olan ve temel görevi fakültelerin öğrencilerine programlama dersleri vermek olarak tanımlanan ODTÜ Elektronik Hesap Bilimleri Bölümü, 'Bilgisayar Mühendisliği Bölümü' adıyla ve yeni bir mühendislik bölümü kimliği ile ODTÜ Mühendislik Fakültesi içinde yerini aldı. Evet, 'mühendislik' doğrudur. Ama otuz yıl sonra bugün uygun olanın 'bilgi mühendisliği' olması gerektiğini düşünüyorum. Geçen yıllar ve gelişmeler bunu gösterdi. Ama o yıllar bilgisayarların hepimizi derinden

etkilediği, 'bilgisayar çağı' bile dediğimiz yıllardı. O yıllarda büyük salonları dolduran sistemler çok geçmedi seksenli yıllarla beraber önce masamızın üstüne oturdu ve ardından da on-yirmi yıl sonra dizimize oturup cebimize girdi. Kah telefon oldu kah televizyon oldu... Tüm bu gelişmeler sırasında Türkçemizde önce 'data' daha sonra da 'information' sözcüklerine 'bilgi' diyerek yaptığımız hatayı ancak doksanlı yıllara doğru fark ettik. Zira seksenli yıllardan itibaren daha önceki data ve information sözcüklerine bir de 'knowledge' sözcüğü katıldı. Doksanlı yıllarla beraber Amerika'da bilgi oto yolları diyerek başlayan gelişmeler internet dediğimiz küresel ağa dönüşüp, tüm dünyayı etkiler oldu. İki binli yıllarla beraber tüm dünya ile birlikte biz de ülkemizde bilgi toplumu oluşumunu yaşamaya, olumlu ve olumsuz yönlerini tartışmaya başladık. Yine aynı yıllarda dünyadaki kimi ülkelerdeki gibi Türkiyemizde de gerçekleşmekte olan bilgi çağına sağlıyacağı olanakları değerlendirebilmek, riskleri en aza indirebilmek; bu çok boyutlu ortamla baş edebilmek için 'Bilgi Toplumu Bakanlığı' kurulması konusunda bazı ön çalışmalar yapıldı. Bugün, böyle bir bakanlığın kurulması için nedenlerin artarak sürdüğüne kişisel olarak inanıyorum.

Bilgisayar Çağından Bilgi Çağına

Bütün bu gelişimin özü şu: bilgisayar dediğimiz şeyin bir araç olduğunu, asıl amacın bilgi olduğunu yaklaşık yirmi otuz yıl sonra fark etmeye başladık. Kısaca, otuz yılda bilgisayar diye bir araçtan yola çıkıp, tüm dünya ile birlikte biz de bilgiye ve ardından bilgi toplumuna vardık. "Bilgisayar Çağı"ndan "Bilgi Çağı" na ulaştık..."

Her yerde bilginin değerli olduğunu tartışmadan kabul eder bir noktaya gelindiğine dikkat çeken Aktaş böylesine değerli olan bir şeyi nasıl koruyabileceğimizi öğrenmenin önemine dikkat çekti. Aktaş "Bilginin iletimi, saklanması ve kullanımı sırasında çalındığını, bozulduğunu; kişilere ve kurumlara zarar vermek amacıyla kullanıldığının da acı ile görür, izler olduk. Bir yandan bilginin paylaşımı derken diğer yandan bilginin mahremiyeti gibi konuların ne kadar önemli olduğunu görür, yaşar olduk. Sempozyumun ana teması olarak, 'bilgi ve toplum'u seçmemizin ne kadar yerinde olduğu görüşümüze sizin de katılacağınıza umuyorum" sözleriyle konuşmasını tamamladı.

Aktaşın ardından sırasıyla Ankara Milletvekili Raha Denemeç, EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı

218

Ramazan Pektaş, EMO Yönetim Kurulu Başkanı Musa Çeçen, BTK Başkanı Dr. Tayfun Acarer, Denizli Milletvekili Hasan Erçeşlebi, Uşak Milletvekili Prof. Dr. Osman Coşkunoglu ve Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım açılış konuşmalarını yaptılar.

EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Ramazan Pektaş açılış konuşmasına bilginin dolaşımını kadar güvenilirliğinin de önemli olduğunu belirterek konuşmasına başladı. Güvenilirlik konusunda sadece posta kutumuza ulaşan mesajların değil toplumda dolaşan bilginin de soru işaretleri içerebildiğini belirten Pektaş "aylar önce bir grip virüsünden bahsediliyordu ama anlaşıldı ki bu bir korku virüsüymüş. Toplum manipüle etmek bugünkü araçlarla artık çok basit. Medya ve diğer yaygın araçları elinize geçirirseniz artık o araçları nasıl kullandığınız sizin hangi amaçları taşıdığına bağlıdır. Yani bir bıçak yapmışsınız ekmek mi keseceksiniz, adam mı keseceksiniz bu tamamen sizin niyetinizle ilgilidir. Bu açıdan her türlü bilginin güvenilirliği çok önemli bir problem haline gelmiştir. Çok kolay bilgi yerine şaibe yayabilirsiniz, ve kişileri, kurumları çamur at izi kalsın prensibiyle bu şaibenin altına sokabilirsiniz. Tabii şunu da memnuniyetle görüyoruz ki toplumun her kesiminde yanlış bilgiyi, kirliliği manipülatif bilgiyi süzerek filtre mahiyetinde betinler de gelişmiş. Bu yargılama önümüzdeki süreçte daha da gelişeceğe benziyor" sözleriyle konuşmasına giriş yaptı.

Pektaş konuşmasını şöyle sürdürdü: "Teknik bilginin gelişimde kablolu kablosuz ağların gelişiminin rolü büyüktür. Kötücül saldırıların, kişisel mahremiyete yönelik saldırıların, bu ağlar üzerinden yapıldığını zaman zaman da yanlış yöntemlerle bu işlerin yapıldığını biliyoruz. Daha bu sabah haberlerde bir telekulak olayıyla ilgili isim benzerliğinden ötürü başka birinin

dinlendiği ortaya çıkmış. Şimdi ne olacak bu vatandaşın hali? Tabii burada dinlemek isteyenlerin problemi daha büyüktür. Onca zaman yanlış adam dinlendi ve ulaşılmak istenen bilgilere ulaşılmadı! İki kere zarar! Tabii dinlenen vatandaş açısından ciddi problemdir. İşte bıçak örneğinde olduğu gibi teknolojiyi yanlış kullanırsak dönüp gelip bizi vurabileceğini unutmamak gerek."

Tekel İşçilerinin Direnişine Hiç Gözümüzü Kulağımızı Kapatmadık

Ramazan Pektaş "Bu bilgi güvenliği konusunda ülkemizde daha gidilmesi gereken yol, aşılması gereken engeller var. Bu meslek alanının teknik muhatapları bilgisayar mühendisleri, yazılım mühendisleri ve ağ konusunda da elektronik mühendislerdir. Bu meslek disiplinlerinin örgütlülüğü olan EMO dolayısıyla bu işin muhatabıdır. Ve Odamız bu düzenlemeler konusunda üzerine düşeni her zaman yapmaya hazırdır. Meslek odalarının etkinlik yapma formatında da farklılıkları bir arada tartışmak ve ortak akli bulmak vardır. Bu sebeple bugün buraya katılanlara çok teşekkür ediyorum bu konudaki farkındalığın artması ve duyurulması için katkıları olacağını düşünüyorum. Farklı bakış açılarından gelebilecek görüşlere kendimizi kapatmamalıyız, gözümüzü kulağımızı kapatmamalıyız. Belki bazılarımız rahatsız olacak ama göz kulak kapatma konusuna gelmişken Tekel işçilerinin direnişini buradan selamlıyorum, onların mücadelesine hiç gözümüzü kulağımızı kapatmadık, Pazar günü de bir açıklamayla tekrar onlara olan desteğimizi dile getireceğiz" diyerek sözlerine son verdi.

Pektaş'ın ardından söz alan EMO Yönetim Kurulu Başkanı Musa Çeçen bu dönem yapılan etkinliklerin sonuncusu olan ABGS'nin büyük bir çabanın ürünü olduğunu belirterek konuşmasına başladı. Çeçen şöyle devam etti: "Bu dönem bir çok bilimsel teknik eğitime emek verdik, bu etkinlikler mesleki dağarcığımıza çok değerli katkılar yaptı ve bilim insanlarının faydalanabileceği ürünler ortaya çıkarttı. Sonuç bildiğimiz ilgili yerlere ulaştı. Bunlar şunun için önemli çünkü EMO ile iktidarlar arasında bir sorun var, anlaşamama nedenlerimiz arasında iktidarların kamu eksenli mücadelemiz üzerinde yarattıkları baskılar var. Nedense eleştirilerimize tahammül konusunda yeterli seviyeyi tutturamadılar. Şimdi genel kurullar süreçlerine girdik, bu süreçte de görüyoruz ki farklı ses çıkarmanın sesini kısma çabaları oluyor, üstü örtük güç odaklarından baskılar gelmeye başlıyor. Türkiye demokratik bir ülke diyemiyorum ama demokratik bir ülke olma iradesini hala taşıyor. Demokrasi dediğimiz kısaca katılımdır. Ancak bu katılım da her katılımcının birbirine tahammül etmesi, farklılıklara tahammül göstermesi ve dinlemeyle mümkündür, işimize gelmeyen kendi rengimize boyama çabamızla alakalı değildir. Bir çok teknik sempozyum yaptık ve aldığımız eleştiri şu "siz politika yapıyorsunuz, mesleki etkinlik yapın!" Efendim biz politikayla uğraşırız! Ama nasıl bir politika? Yıllar önce TMMOB Demokrasi Kurultayı'nda da belirttiğimiz gibi Odalar politikayla uğraşır ama siyasetin o dar anlamını aşan bir politika bakışıyla. Yani bizim

••• sempozyum, kongre, forum

Odalarımız siyaseti asla bir siyasi partinin güdümüne girmiş bir faaliyet olarak algılamadı. Bu nedenle genelde bir çok siyasi bizi sevmez. Çünkü biz siyasilerin menfaatlerini değil kamu yararını, ülke çıkarını merkeze koyan çalışmalar yaparız. İşte biz bu eksene meslek çıkarılarını koyuyoruz ki mücadelemizde onurlu bir duruş sergileyebiliyoruz.”

Üniversitelerde Bilim ve Teknoloji Üretmesinin Önündeki En Büyük Engel YÖK

“Çok sayıda sorunumuz var, üstünün örtülmesinden çok onlarla yüzleşilmesi gerekiyor. Özellikle bilim ve teknoloji üretme konusunda çok ciddi sıkıntılarımız var. Üniversite sanayi işbirliğinde sorunlarımız var bir kere üniversitede çok ciddi sıkıntılarımız var, bir kere üniversitenin bilim ve teknoloji üretmesinin önündeki en büyük sorunu YÖK. Üniversiteyi düşünceyi tartışmayı bütün kalıpları kırarak onun önünü açmazsanız özgür düşüncenin bilimle buluşmasını asla sağlayamayız.”

Çeçen “Bilim ve teknoloji de ehvenişer olmaz diyen sevgili TMMOB başkanımız Teoman Öztürk’ün de dediği gibi bilim iyi ve kötüden çok farklıdır. Bilim kalıpları kırmaktır yanıtları bazen canımız acıtsa da o yanıtlarla kOucaklaşabilmektir. O sebeple bilimi tanırsal ya da tartışılmaz değerlere hapsedmekten vazgeçmek gerekiyor. Üniversitelere bir karanlık gibi çöken zihniyetle yüzleşmek gerekiyor. TMMOB ve EMO bugüne kadar sürdürdüğü aydınlanma mücadelesini bundan sonra da bilim ve teknolojinin ışığında sürdürmeye devam edecektir. Bize elini açan he türlü yapıyla çalışmalarımızla, raporlarımızla destek sunmaya hazırız yeter ki kamunun çıkarları doğrultusunda olsun. Yoksa bir avuç zümrenin çıkarları için asla bir çalışmanın içinde yer almayacağız” sözleriyle konuşmasını tamamladı.

Açılış konuşmalarının ardından Institute for Security and Open Methodologies'den gelen konuşmacı Aaron Brown'ın sunumu ve ardından programda bildirilen oturumlar ile sempozyum devam etti.

GÜVENLİ YAZILIM VE BİLGİ GÜVENLİĞİ PANELİ DÜZENLENDİ

III. Ağ ve Bilgi Güvenliği Sempozyumu kapsamında 5 Şubat 2010 Cuma günü Güvenli Yazılım ve Bilgi Güvenliği Paneli düzenlendi. İstanbul Teknik Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Eşref Adalı'nın yöneticiliğini yaptığı panelde Dr. Semih Çetin (Cybersoft), Ahmet Pekel (Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası), Doç. Dr. Atilla Elçi (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kuzey Kıbrıs Kampüsü), Bora Güngören (EMO Ankara Şubesi) ve Hayretain Bahşi (TÜBİTAK UEKAE) panelist olarak yer aldılar.

Panelde ilk sözü alan Dr. Semih Çetin bilgi güvenliği ve özellikle “güvenlik” temalı bir sunum gerçekleştirdi. Bilgi güvenliği için o bilgiyi; oluşturan, saklayan, işleyen, taşıyan, paylaşan bilgi sisteminin güvenli ve güvenilir olması gerekliliğini anlatarak konuşmasına başlayan Çetin “Güvenilir Yazılım” (Reliable Software) ve “Güvenli Yazılım” (Secure Software) kavramları hakkındaki genel

özelliklerden bahsetti. Konuşmasında güvenli bir yazılım için karşılaşılabilecek tehditlerden örnekler veren Çetin güvenlik olgusundaki insan kavramı için Pareto kuralının anlatırken şunları söyledi: “Pareto Prensibi diğer bir deyişle %80-%20 kuralıdır. Bu prensibe göre güvenlik sürecinde en zayıf halka insandır. Saldırıların %80'i insan, %20'si diğer nedenlerden kaynaklanmaktadır. Yine bu saldırıların %80'i bilgi sistemi bünyesindeki insanlardan gelmektedir. Ne var ki saldırıların %80'i de insan tarafından bertaraf edilmektedir.”

Çetin bilgi güvenliğinin bir kalite belirteci sayılabileceğini anlattığı sunumunda güvenliğin mimari bir olgu olduğu düşüncesiyle mimari senaryo tanımları yaparak ve bunu bir örnekle de tarifleyerek sözlerine son verdi.

Çetin'in ardından söz alan Ahmet Pekel 1984'ten günümüze bilgisayar teknolojilerinin gelişim ve sıçrama dönemlerine ilişkin bir değerlendirme ile konuşmasına başladı. Yıllar içinde kullanıcı taleplerinin teknolojik gelişmeyi tetiklediği ve gelişen teknolojinin teknolojiyi kullanım oranlarını yükselttiği tespitleri ile sunumuna devam eden Pekel günümüz internet uygulamalarının geldiği noktayı anlatırken finans, e-ticaret, telekomünikasyon, basın, sigorta, sağlık, eğitim, sosyal paylaşım siteleri, belediye hizmetleri ve devlet hizmetleri gibi alanlardan örnekler verdi.

“Yazılım güvenliği konusunda farkındalık yeterli değil. Organizasyon, yazılım geliştiriciler ya da tedarikçiler düzeyinde bu konunun önemi yeterince kavranabilmiş değil. Güvenlik, çoğu kez kod geliştiricinin öncelikleri arasında yer almıyor, zaman kaybettirdiği düşünülüyor. Hızlı kod geliştirme ihtiyacı, güvenlik kontrollerinin gerçekleştirilmesinde direnç oluşmasına neden oluyor. Ve son olarak da bu konuda eğitim ihtiyacımız var. Buna Uygulama Güvenliği ve Farkındalık Eğitimleri dersek, bu eğitimler üniversitelerde ders olarak verilebilir, e-öğrenme olanakları kullanılabilir hatta bu konu e-devlet çalışmaları kapsamında da ele alınmalıdır.”

Güvenlik Açıkları Kodu Baştan Yazmayı Gerektirebilir...

"Uygulama Geliştirme Güvenliği, Uygulama Geliştirme Yaşam Döngüsünün bir alt süreci olarak ele alınmalıdır. Yazılım geliştirme ve bakım aşamalarında kod düzeyinde güvenlik test süreci ilave edilmelidir. Geliştirme zamanının belli bir bölümü (%5-10) kod analizine ayrılmalıdır. Kontroller otomatik ve manuel düzeyde iki aşamalı yapılmalıdır. Kontroller; kod yazılırken, geliştirme sonrasında, üretime geçiş öncesinde, üretimde belli periyodlarda yapılmalıdır. Dışarıdan alınan test hizmetlerine uygulama güvenliğine yönelik kontroller ilave edilmelidir. Uygulama güvenliğinde bu basamaklar atlandığı takdirde güvenlik açıkları kodu baştan yazmayı gerektirebilir..."

Güvenli Yazılımı Profesyonel Yazılımcılar Yazar Güvenlikçiler Değil!

Panelde üçüncü olarak söz alan Prof. Dr. Atilla Elçi güvenli yazılımın tarifini şöyle yaptı: "Güvenli yazılım en temel olarak beklendiği gibi düzgün çalışan, zayıflığı olduğunca az yani güvene layık ve kötücül/yanlış kullanımlara karşı dayanıklı olan yazılımdır diyebiliriz." Elçi bu tanımlamanın üzerine salonda bulunanlara "güvenli yazılımı kim yazar?" sorusunu yöneltti ve ardından devam etti: "Konumuz bilgi işlem uygulaması ise bunun başka yolu yoktur, bu profesyonel yazılımcıların işidir. Amaç güvenlik önlemi geliştirmek değil, güvenli yazılım geliştirmektir, bu sebeple yazılım güvenlikçilerin değil profesyonel yazılım takımının işidir. Güvenli yazılım üretmek için ilgi, beceri, yöntem ve araç gerekir. Olaya kurumsal çerçevede ve yazılım teknolojisi bağlamında yaklaşılmalıdır."

Panelde en son konuşmacı EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Bora Güngören oldu. Güngören konuşmasına ağ ve platform güvenliği kavramlarının ayrımı temelinde başladı. Platformların 80'lerden beri ticari kaygılarla genel amaçlı tasarlandığından bahseden Güngören genel kullanıma açık tasarımların saldırılara da açık tasarımlar olduğunun altını çizdi. Bu açıkları kapatmanın ise zaman ve maliyet anlamına geldiğini belirten Güngören şunları söyledi: "platform güvenliğini sonradan yerleştirmek için yapılan çalışmalar genellikle vekil tasarımları gerektiriyor. Web sunucunuzun güvenliği için onun önüne güvenli web sunucusu niteliğinde bir yazılımı vekil ya da ters vekil olarak koyuyoruz. Bu durumda sistem karmaşıklığı eş düzeyde artıyor, maliyet ise en az iki katına çıkıyor."

Platform güvenliği konusunda yeni bir teknoloji olan Güvenilir Bilişim (trusted computing) konusunda bilgi veren Güngören en çok tartışma götüren konulardan biri olarak kişisel bilgisayarlar için bu yeni teknolojinin kullanımına ilişkin sakıncalardan da bahsetti ve sözlerini şöyle tamamladı: "Yazılım ve platform mimarisinin ideal biçimde olabilmesi için artan oranda üçüncü taraf bileşeni ve özgür yazılım kullanımını öngörebiliyorum. Bağımsız üçüncü kişi denetimden geçmiş özgür yazılım bileşenlerinin kullanılmadığı ortamlarda, platform güvenliği doğrulamanın inanılmaz bir astar maliyeti var."

Panel salondan katkı ve soruların ardından ikinci turda konuşmacılara söz verilmesi ile son buldu. Panelin sonunda panelistlere katkı belgeleri oturum yöneticisi Prof. Dr. Eşref Adalı tarafından verilirken, Adalı'nın katkı belgesini ise Prof. Dr. Ümit Karakaş takdim etti.

Sempozyum ilk gününde "İletişim ve Ses Ağlarında Güvenlik", "Bilgi Toplumu, Hukuk ve Etik" ve "Ağ Güvenliği" başlıklarında toplam üç oturum gerçekleştirildi. 2. gün oturumlarında "Bilgi Güvenliği Yönetimi", "Veri Güvenliği ve Şifreleme", "Bilgi Güvenliğinin Toplumsal Yansımaları", "Ağ Güvenliği Yönetimi" oturumları düzenlendi. Özel oturumda "AR-GE" teşvikleri, TÜBİTAK TEYDEB, KOSGEB, TTGV ve EMO Ankara Şubesi'nden katılımcılar tarafından tartışıldı. Çağrılı bildiri bölümünde Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Haluk Geray, "İletişim Ağlarında Dönüşüm: Milli Güvenlikten, Mikro Güvenliğe" konulu bildiri sundu.

Sempozyumun son oturumu "Bilginin Mahremiyeti ve Toplumsallığı" başlığını taşıyan paneldi. Panel Yöneticiliğini EMO Ankara Şubesi'nden Doç. Dr. Funda Başaran Özdemir'in yaptığı panele konuşmacı olarak Bilgi Üniversitesi'nden Dr. Özgür Uçkan, TÖDAİE'den Doç. Dr. Türksel Kaya Benschir, Uşak Milletvekili Prof. Dr. Osman Coşkunoglu ve Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Muammer Ketizmen katıldı.

Sempozyumda ayrıca Bilgisayar Mühendisliği Forumu "Nasıl Bir Mesleki Örgütlenme? Nasıl Bir Oda" konusuyula gerçekleştirildi.

Sempozyum, "Kişisel Bilginin Mahremiyeti, Sosyal Ağlar ve Yurttaş Haberciliği, Bilgi Güvenliği Politikaları, Bilginin Mahremiyeti ile İlgili Mevzuat"ın ele alındığı "Bilginin Mahremiyeti ve Toplumsallığı" konulu panelin düzenlenmesinin ardından Sempozyum Sekreteri Oktay Dursun'un değerlendirme konuşması ve hatıra fotoğrafı çekilmesi ile sona erdi.

